

Kunnskapsdepartementet
Pb 8119 Dep
0032 OSLO

Deres referanse:
00905396-/BAB

Vår referanse:
10/20-1

Vår dato:
20.01.2010

Høringsuttalelse fra Nasjonalt råd for lærerutdanning til forslag til forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanning

Generelt/innledende kommentar:

Nasjonalt råd for lærerutdanning (NRLU) mener at rammeplanutvalget har levert et forslag til forskrift i samsvar med mandatet. Forslaget er levert innenfor en stram tidsplan. Vi har forståelse for at dette har vært et krevende arbeid.

Etter det vi kjenner til har utvalget både ved leder og andre utvalgsmedlemmer, hatt mye kontakt med sektoren undervegs i arbeidet. NRLU har som mange andre fått presentert utkast underveis, sist i rådsmøte 22.09.09 der utvalgsleder la fram forslag til forskrift med begrunnelser og vurderinger. Utvalgets sekretariat har samhandlet med vårt sekretariat om utsending av informasjon og kontaktadresser. NRLU ønsker å kreditere utvalget for den kontakt de har hatt med oss og med sektoren forøvrig.

Det er første gang en rammeplan for utdanning skal skrives som en forskrift. Når forskriften dessuten tar i bruk det nye nasjonale kvalitetsrammeverket der studentenes læringsutbytte skal beskrives, ser NRLU at dette må ha vært ekstra utfordrende.

Etter vårt syn har utvalget løst disse utfordringene godt. De enkelte paragrafene er presist utformet, lette å forstå og forholde seg til. Forskriften må kunne leses uavhengig av retningslinjer, indikatorer eller annet som følger med. Vi mener forskriften vi har fått til høring tilfredsstillende dette kravet. Men for helhetens skyld hadde det vært en fordel om forslag til nasjonale retningslinjene for fagene og indikatorene, var kjent samtidig med høringen. Forskriften ivaretar helheten og strukturen, men vi mangler informasjon om hvordan dette er tenkt operasjonalisert i fag og praksis. Det samme gjelder for indikatorene. Vi har forstått departementet slik at nasjonale retningslinjer for fag og praksis samt indikatorene ikke får en formell høring, men at departementet forventer dialog med institusjonene på andre måter. Den informasjonen NRLU har tyder på at kontakten mellom faggruppene og fagmiljøene har vært forskjellig fra gruppe til gruppe, noen fagmiljø melder at de har deltatt mye i prosessen, mens andre har vært lite involvert. Dersom kontakten med sektoren skal ivaretas på andre måter enn gjennom formell høring, er det derfor viktig at alle sikres deltakelse i prosessen.

Etter disse innledende og mer generelle kommentarer, er uttalelsen videre delt i to.

- 1) Helheten i forslaget – særlige utfordringer i de nye lærerutdanningene.
- 2) Kommentarer til de ulike paragrafer

1. Helheten i forslaget. Særlige utfordringer i de nye lærerutdanningene.

Forslag til Forskrift for grunnskolelærerutdanning er etter NRLU sin oppfatning i samsvar med anbefalingene i den nasjonale evalueringen av allmennlærerutdanningen (2006) og med føringene i St.meld 11 (2008-2009) Læreren – rollen og utdanningen. Begge dokumentene var tydelige på forventningene til framtidens lærerutdanning. Oppsummert nevner vi her:

- Nivådelt utdanning, to separate utdanninger: 1.-7 trinn og 5.-10.trinn.
- Mer faglig fordypning og spesialisering og i samsvar med varslet endring i kompetanseforskriften til opplæringsloven
- Utdanning med sterkere /tydeligere profesjonsretting både når det gjelder helheten i utdanningen og i de enkelte fagene
- Styrking av praksis
- Styrking av utdanningens forskningsbasering

Vi mener at forslag til forskrift i all hovedsak tar hensyn til disse kravene og forventningene. Vi forventer at de nye lærerutdanningene vil bli godt mottatt ute i utdanningsmiljøene.

Stortinget vedtok at det skulle være to utdanninger, nivådelte og med større grad av fordypning. De to første strekpunktene over er besvart i forslaget. Utfordringen slik vi ser det ligger i om denne strukturen reelt sett sikrer helhet i utdanningene, profesjonsrettingen og styrking av praksis? Vil fagene løse utfordringen det er å balansere mellom det profesjonsrettede og det akademiske på en god nok måte? Hvordan sikrer vi en styrket praksis og profesjonsrettet utdanning?

Forskriftens § 2 definerer læringsutbytte og vår vurdering er at denne kanskje er det beste redskapet utdanninga får. Samtidig, som nevnt foran, skulle vi gjerne sett hvordan dette er tenkt overført til retningslinjene for fagene og i indikatorene. Oppfylging av Stortingets visjoner for de nye grunnskolelærerutdanningene er nært knyttet til hvordan det enkelte fagmiljøet og den enkelte lærerutdanner oppfatter sin rolle og oppgave.

Alle 5 strekpunkt nevnt foran stiller krav til lærerutdanningsinstitusjonene og - miljøene. Krav til faglig kompetanse og styrke i enkeltfag- og lærerutdanningen, utviklings- og endringskompetanse, kunnskap om utfordringer i skolen, rollen og yrkesutøvelsen og deltakelse i relevant forsknings- og utviklingsarbeid. Det nye ligger først og fremst i oppfølging og kontroll av at dette virkelig skjer, det regionale fagsamarbeidet, hvordan indikatorene skal brukes og arbeidet/studier vi forventer at den nasjonale følgegruppen skal ha ansvar for.

Det inngår ikke i hørings-saken å kommentere følgegruppen, men NRLU vil nevne at vi er positive til oppgaven som er tiltenkt følgegruppen. Vi vil følge gruppens arbeid nøye og ser fram til samarbeid med gruppen.

2. Kommentarer til de ulike paragrafene

§ 1 Virkeområde og formål

To særlige utfordringer for institusjonene ligger i denne:

Når institusjonene skal legge til rette for "integreerte grunnskolelærerutdanninger med helhet og sammenheng mellom teori- og praksisstudier, mellom fag og fagdidaktikk og mellom fag. Grunnskolelærerutdanningene skal gi kandidatene solide faglige og didaktiske kunnskaper (...)", må det i realiteten bety at fag som inngår i lærerutdanningen ikke samtidig kan tilbys som fag for andre studenter. Et fag i lærerstudiet skal være et lærerutdanningsfag, og ikke erstattes av et mer generelt fagstudium. NRLU er selvsagt ikke uenig i dette, men vi ser at det kan ha følger for studietilbudet, særlig ved de mindre høyskolene. Dimensjonering og faglig samarbeid i regionene henger nøye sammen med det som er uttrykt i § 2, forventningene om sterke og robuste fagmiljø i lærerutdanningene er det som kan sikre denne paragrafens intensjon.

§ 2 Læringsutbytte

Læringsutbytte er beskrevet som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse som kandidatene skal ha ved endt utdanning, og kan være et godt redskap for både utdanninga og studentene. Det er tatt utgangspunkt i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk, og beskrevet for hver av de to utdanningene som mer overordnede mål. Når disse er spesifisert på de tre områdene handling, ferdighet, generell kompetanse, ser vi at de framstår som felles læringsmål for begge utdanningene. Vi opplever formuleringene slik at de nå er som gode, det er spesifiseringen som mangler

Ideelt sett burde forskriften vist alle læringsmål spesifisert for hver av de to utdanningene. Med fare for at det kan bli mange gjentakelser, vil NRLU likevel tilrå at læringsutbytte spesifiseres gjennomgående for hver av de to utdanningene. Dette kan styrke differensieringen mellom de to utdanningene.

§ 3 Struktur for differensiert grunnskolelærerutdanning

Paragrafen fastslår krav til spesialisering og faglig sammensetning, obligatoriske fag og praksis. NRLU mener forslaget ivaretar intensjonen om to klart definerte og differensierte utdanninger. Forslag til bestemmelse gir føringer for det lokale arbeidet med programplan og utfordrer indirekte institusjonene til faglig samarbeid og til å nedfelle dette i avtaler slik at det sikrer studentenes fagvalg og mobilitet. NRLU er tilfreds med at praksis er bestemt til alle fire år, og at praksisomfanget er endret fra uker til dager. Vi mener dette gir bedre mulighet til nødvendig utprøving av varierte praksisformer. Men vi vil også understreke at dette stiller krav til avtalene som er mellom praksissted og utdanningsinstitusjonen. Det ligger muligens ikke i NRLUs oppgave å si noe om avtaleverket, men vi antar dagens avtaleverk må endres. NRLU er tilfreds med en struktur for begge utdanningene der 1.-2 studieår ses i sammenheng. Det setter noen begrensninger, men gir også noen fordeler for studentene mht mobilitet og for institusjonene som skal følge opp dette i praksis.

Av programplanen bør det gå klart fram at det skal legges til rette for utvekslingsopphold i løpet av studiet. Vi antar at slike opphold lettere lar seg innpasse etter de to første studieårene.

§ 4 Nasjonale retningslinjer, programplan og indikatorer

At programplanen er løftet opp til institusjonens styre er bra, det bidrar også til å forplikte det regionale samarbeidet, se F-13/09.

§ 5 Fritaksbestemmelser

NRLU mener denne paragrafens formuleringer er problematiske og vil kunne uthule andre intensjoner i forskriften. Det gjelder intensjonene i §§1,2 og 3 som ivaretar krav og forventninger om en helhetlig, praksisnær og profesjonsrettet utdanning. Det er en krevende "kunst" å ivareta dette, samtidig som fritaksbestemmelsen sier at fag som ikke nødvendigvis er lærerutdanningsfag, kan innpasses. Vi forstår dette sett fra et rekrutteringssynspunkt og at institusjonene kan ønske å opprettholde studietilbud de ellers kanskje ikke kan ha. NRLU sitt syn er at krav til en helhetlig, praksisnær og faglig integrert utdanning som er en av hovedpilarene for de nye utdanningene, må være overordnet fritaksbestemmelsene og at dette må være tydelig i forskriften.

NRLU har forståelse for at det skal tas hensyn til enkelte søkeres situasjon i en viss overgangsperiode men vi er likevel skeptiske til formuleringene i forslaget. NRLU ønsker en mer restriktiv/stram bestemmelse enn det som her er foreslått. Videre at hvordan denne bestemmelsen i praksis anvendes må følges opp av følgegruppen.

§ 6 Ikrafttredelse og overgangsregler

NRLU tilrår overgangsordning til 2016. Vi ser ulempene med så lang overgangsperiode mellom gammel og ny utdanning, men NRLU er opptatt av at deltidsstudenter og heltidsstudenter skal ha samme mulighet til å fullføre studiet etter gjeldende regelverk.

Vennlig hilsen

Knut Patrick Hanevik
leder, NRLU

Kjærstin Åstveit
sekretær, NRLU